Соколова І.І., Денисова О.Г., Стоян О.Ю.

РОЛЬ МОВИ У СТАНОВЛЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ЛІКАРЯ - СТОМАТОЛОГА

Професійною складовою роботи лікаря-стоматолога є вміння продуктивного спілкування. Саме на рівні професійно-особистісної культури може проявитись людська індивідуальність фахівця медичного профілю.

Талант спілкування вимагає від лікаря певного рівня культури, бажання і зусиль щодо підвищення рівня теоретичних знань та мануальних навичок. Перший контакт між лікарем і пацієнтом — особливо важлива подія для лікування, де б він не відбувався. Головна відповідальність за успіх лікування лягає на лікаря. Саме лікар має забезпечити взаємопорозуміння, створити атмосферу довіри, участі, а головне, співробітництва [1,2].

Мова — головний носій інформації, отже, володіння нею у вербальному чи письмовому вигляді є істотною ознакою ділової кваліфікації фахівця, умовою його професійного рівня.

Особливістю взаємин лікаря й хворого в сучасних умовах є їхнє порозуміння. До обстеження й лікування хворого залучається велика кількість вузьких фахівців, техніка, діагностичні кабінети й лабораторії. Найчастіше лікаря більше цікавлять показання приладів і аналізів, а суб’єктивні відчуття хворого відходять на другий план. На жаль, іноді пацієнт стає для лікаря другорядним внаслідок використання великої кількості техніки, відповідної до медичного прогресу, та призводить до зневаж суб’єктивних відчуттів хворого і як наслідок до його «втрати». Увага лікаря має бути цілком зосередженою на хворій людині як на особистості. Лікар перевантажений заповненням історій хвороб, читанням аналізів, результатів технічних обстежень і звітів інших фахівців. Та невелика кількість часу, яку фахівець приділяє спілкуванню з пацієнтом, найчастіше витрачається неефективно через несформованість мовних і комунікативних

навичок і вмінь, а іноді й просто від небажання лікаря «витрачати час на зайві розмови із пацієнтом».

Фахівцю особливо необхідно стежити не тільки за тим, що він говорить, але і як говорить. У вимові слів велике значення має інтонація. Інтонація може видати найпотаємніші наміри, вона здатна не тільки виявляти, але й змінювати значення слів. Лікар, що говорить монотонно, незв'язно й незрозуміло, нерідко втрачає повагу хворих, зустрічає труднощі у реалізації тих або інших методів лікування. Пацієнт просто не чує лікаря. Звукова мова, то схвильована й напружена, то спокійна й мелодійна, свідчить про естетичне володіння мовою і є найважливішою психотерапевтичною цінністю. Місія лікаря значно ускладнюється тим, що йому постійно треба знаходити такі інтонації, які узгоджувалися б із текстом, мімікою особи, виразам очей, жестами і т.д. Багато пацієнтів, особливо в період загострення захворювання, стають практичними психологами.

Тактично правильно для лікаря й взагалі медичного персоналу, проявляти повагу й довіру до кожного пацієнта, сподіваючись на його здоровий глузд, природну кмітливість при загострені критичної ситуації захворювання. Зрозуміло, що у процесі лікувального спілкування часто доводиться коректувати тактику спілкування у зв'язку з індивідуальними особливостями пацієнтів і їх близьких, які беруть участь у лікуванні.

Серед найпоширеніших недоліків усної мови професіонала, особливо медика, можна назвати наступні: занадто вповільнена або дуже швидка мова; незбалансована гучність; недбала мова; неправильні наголоси, манера «ковтати» початок, кінець або середину слова; надмірне вживання професійного жаргону й іноземних слів; багатослівність окремих лікарів і хворих, насичення своєї мови несуттєвими деталями.

Лікареві не слід допускати безтактовних висловів в адресу пацієнтів; нервуватися через швидку або повільну мову хворого. Відверта неуважність лікаря може викликати вибух гніву й ворожості у його співрозмовників. Лікар повинен одержати відповіді на всі питання, що його цікавлять, але при

цьому слід бути делікатним, зважати на психіку хворого, його реакцію на навколишнє середовище, рівень його розвитку.

Авторитет лікаря в цілому зростає не тільки завдяки високій професійній техніці, але, і що надзвичайно важливо для пацієнтів, завдяки людяності, чуйності, культурі спілкування.

Майбутнім лікарям завжди потрібно пам’ятати, що жоден лікар не зробить кар’єри й не зможе отримати довіру й повагу своїх колег і пацієнтів, якщо не вміє коректно спілкуватися, не володіє мистецтвом мови.

Перелік використаної літератури.

1. Мацько Л. Матимемо ті, що зробимо: до питання формування мовної культури / Л. Мацько // Дивослово. - 2001. - № 9. - С. 2 – 3.

2. Бурда К. Л. Мовна компетенція студентів медичних ВНЗ як складник фахової культури майбутнього лікаря / К. Л. Бурда, І. Я. Заліпська, В. І. Зевако, Т. П. Мірошник, А. М. Пришляк, Т. В. Саварин, В. Я. Юкало // Медична освіта.- 2011.- № 4.- С. 74-76.